

Тема. Як знайти себе, щоб бути щасливим?

В.Г.Короленко «Сліпий музикант».

Петро Попельський і Евеліна. Тема мистецтва у творі.

Мета:

***навчальна:** допомогти учням глибше зрозуміти внутрішній світ головних героїв повісті «Сліпий музикант», духовні пошуки Петра Попельського, його взаємовідносини з Евеліною, усвідомити головні думки твору, викликати захоплення художньою майстерністю автора;

***розвивальна:** розвивати в учнів логічне мислення, зв'язне мовлення, навички переказу, аналізу прозового тексту; творчі здібності, навички колективної та індивідуальної, самостійної роботи з текстом, уміння висловлювати свої думки, аргументувати їх, розповідати про свої враження від обговорюваних творів мистецтва, вміння коментувати свої та авторські ілюстрації до твору;

***виховна:** сприяти формуванню стійких морально-етичних переконань школярів, високих естетичних почуттів.

Очікувані результати: учень (учениця) знає зміст повісті «Сліпий музикант»; характеризує образи головних персонажів, пояснює їх вчинки та мотиви поведінки; простежує духовні зміни, які сталися з головним персонажем; зіставляє прочитаний твір з його екранізацією, коментує ілюстрації до твору, має стійкі моральні переконання.

Тип уроку: урок-дослідження (застосування знань, умінь, навичок при аналізі тексту).

Обладнання: портрет В.Г.Короленко; підручник; тексти повісті В. Короленка «Сліпий музикант» (мовою оригіналу і в перекладі); фрагменти з фільму «Сліпий музикант» (1960); обладнання для відтворення аудіо- та відео файлів.

Епіграфи: *«Людина створена для щастя, як птах для польоту».*

В.Г.Короленко

«Благодать, що дарує нам мистецтво, не в тому, чого ми від нього навчимося, а в тому, якими ми завдяки мистецтву стаємо»

Оскар Уайльд

Перебіг уроку

I. Вступне слово учителя.

Сьогодні, коли в країні триває війна, коли кожної хвилини гинуть люди, ми з вами продовжуємо боротьбу за найкращі людські якості : доброту, співчуття, милосердя, які оселяються у наших душах завдяки добрим , мудрим книгам.

Благослови, Премудрий Отче, Слово, -

Не те чеснота лиш би книги чтить,

А щоб од книг зерно добра й любові

В душі людей посіяти й зростить.

Отож через книгу славетного і шанованого у світі письменника В.Г.Короленка «Сліпий музикант» ми проведемо сьогодні урок-дослідження.

II. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ УРОКУ,

ФОРМУЛЮВАННЯ РАЗОМ З УЧНЯМИ МЕТИ УРОКУ.

Тема нашого уроку «Петро Попельський і Евеліна. Тема мистецтва у творі».

Тож які проблеми ми будемо піднімати з огляду на цю тему ?

- справжньої дружби і кохання;
- доброти, співчуття, милосердя;
- ставлення до людей з особливими потребами;
- людського щастя і шляхів до нього;
- ролі мистецтва в житті людини.

А тому тема нашого уроку-дослідження «**Як знайти себе, щоб бути щасливим?**»

II. СПРИЙНЯТТЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ.

Говорячи про долю Петра Попельського на попередньому уроці, ми прийшли до висновку, що наш герой в кінці твору відчув себе щасливим

«Асоціативний кущ»

Як ви розумієте щастя? Що потрібно людині, щоб бути щасливою? Кожна людина розуміє це по-своєму. А що розумієте під щастям ви з позиції свого маленького життєвого досвіду після першої нашої розмови за книгою?

(Діти приклеюють до круга з написом «Щастя» „промені”: здоров'я, кохання, хороша сім'я, справжня дружба, улюблена робота, достаток та ін).

(Круг прикріплюється вгорі дошки і має стати вершиною дослідження)

А тепер, аналізуючи текст, спробуємо дослідити, як знайти себе, щоб бути щасливим.

1. Робота над діаграмою

Працюючи над текстом, ви мали завдання вибрати цитати, які допоможуть яскраво проілюструвати епізоди, що відображають шлях Петра та Евеліни до сімейного щастя. Отримавши картку, прокоментуйте її, по можливості використавши свої цитати.

Картка 1(учень аналізує і прикріплює внизу дошки).

Петрик – сліпонароджене дитя

- горе заможної родини;
- спілкування з матір'ю;
- дружба з дядьком Максимом, Іохимом;
- спроба подружитися з сільськими хлопчачами «затівали ігри, але сліпий залишався осторонь».

Картка 2. Евеліна – радість батьків

- «єдина дочка»;
- «невеличка дівчинка з довгою косою і голубими очима»;
- «недитяча розсудливість»;
- «задовольнялась своїм власним товариством»;
- крихітна доросла жінка.

Картка 3. Перша зустріч

- «суміш роздратування і приниження наповнили болем його серце»;
- «незгладимий удар в її маленьке серце ;(Перегляд фрагменту фільму на 15-ій хвилині

Картка 4. Дитяча дружба.

- «...Ця дружба була справжнім даром прихильної долі»;
- «знайшов те спілкування, якого не могла йому дати любов дорослих»;
- спільні уроки та прогулянки;
- «він грав», «вона слухала»;
-
- Передавала живі дитячі враження від навколишньої природи (В.Г.Короленко. Твори в чотирьох томах. Том1. стор.293)

Картка 5. Дружба міцніє. Евеліна.

- потреба турбуватись про чуже горе;
- «вона почувалась призначеною для тихого подвигу любові, поєднаної з сумом піклування».

Картка 6. Дружба переростає в кохання.

- Евеліна вносила у їх стосунки свій спокій, свою тиху радість;
- розповідала Петрусеві про всі відтінки навколишнього життя;
- «він давав їй своє горе».(Коментар учнівської ілюстрації до твору)

Картка 7. Випробування.

- Приїзд молодих студентів Ставриченків;
- Муки почуття «Він її полюбив і хотів її бачити (стор342),
- Злоба на весь світ після розмови зі сліпим дзвонарем
- Муки Петрового сумління (не хоче мучити Евеліну);
- Життя серед сліпих і усвідомлення переваг свого життя.

Картка 8.Вершина щастя.

- Одруження з Евеліною і народження сина
- «На мить здалося,що побачив» (стор.363)

2.Діаграма Венна.

- Визначіть, що спільного та відмінного у наших героїв? Що їх об'єднало?

3.Бесіда.

1.То в чому ж щастя Петра?(Повертаємось до «асоціативного куша» вгорі дошки)

Відповіді учнів:(Він відчув себе щасливим лише порівнявши своє життя з іншими, усвідомивши, що більшість з того, що люди називають щастям, у нього є: добра і турботлива кохана дружина, хороші батьки, справжній друг дядько, а ще - найбільше щастя – здоровий зрячий син.)

2.А чи щаслива Евеліна?

Як на вашу думку, чи було **жертвним** рішення Евеліни залишитися з Петром?

Словникова робота: Жертвне кохання – сповнене самопожертви, самовідданості.?

4.(«Обери позицію»)На дошці вивішуються плакати «Так», «Ні», «Не знаю» (З боку Евеліни це був вияв щирої і дуже самовідданої любові.

Вона стала його ангелом-охоронцем, а пізніше коханою, дружиною, матір'ю його сина. Евеліна вносила в їхню дружбу «свій спокій, свою тиху радість, повідомляла сліпому нові відтінки навколишнього життя»).

Висновок:Евеліна щаслива, тому що кохає і кохана, тому що відчуває себе потрібною – і в цьому її щастя. Таке кохання називають жертвним.

- **Як на вашу думку, чому письменник так високо цінує жінок ?**
(Письменник бачив приклади таких жінок, щиро любив і поважав свою дружину, яка чекала на нього цілих 10 років із Сибіру).
- **А сьогодні ми можемо побачити приклади жертвності в коханні?**
(Дружини наших бійців, що стали інвалідами в АТО, не залишають своїх чоловіків, а стають їх руками, очима, турботливими доглядальницями. Також дружина нашого Героя Я.П.Горошка, ім'я якого носить школа, Людмила Іванівна, теж може стати прикладом жертвності, адже залишилась вірною своєму чоловікові і після його смерті.

5.Учитель:Послухайте невелику життєву історію.

Повертаючись надвечір з роботи, я часто зустрічав у парку цю пару середніх років. Я не звернув би на них уваги, якби не постійне турботливо-ніжне тримання за руки. «Дивно,- подумав я,- вже й не дуже молоді, а такі ніжні». «Обережно, кохана, тут калюжа»,- почув

я і мимоволі оглянувся. І тут я помітив, що чоловік турботливо веде за руку жінку з незрячими очима. Пізніше від знайомих дізнався, що жінка осліпла після важкого вірусного захворювання, але коханий не залишив її, а постійно турбується про неї. «Вчіться, молоді»,- сказав я своїм дітям, прийшовши додому.

- Як би ви назвали цю історію?(«Справжнє кохання», «Вірність», «Жертовність»)

Учитель: Розглянемо ще одну дуже важливу складової людського щастя – улюблене заняття. У нашому творі – це заняття Петра музикою.

Звернемося до другого епіграфа нашого уроку: **«Благодать, що дарує нам мистецтво, не в тому, чого ми від нього навчимося, а в тому, якими ми завдяки мистецтву стаємо»** Оскар Уайльд

Бесіда

- Які епізоди повісті пов'язані з музикою? (Сопілка Іохима, гра Петруся на сопілці, гра матері, гра і спів сліпих кобзарів, звучання дзвонів, гра Петра на фортепіано).

- Який з цих епізодів схвилював вас найбільше? Який ви запропонували б подивитись? Перегляд фрагменту «Спів сліпих кобзарів»(55-та хвилинка)

- Чи вдалося режисеру передати головні проблеми книги? Що ви зробили б не так?

- Яку роль в житті Петра зіграла музика? Зверніть увагу на епіграф. Поясніть його.

- А як ви ставитесь до музики? (Учні, що відвідують музичну школу, грають фрагмент мелодії)

3.Звіт про роботу в домашніх групах.

1-а група «Роль сопілки в житті Петра»(Розповідь з цитатами на підтвердження, малюнком)

Сопілка – «...у себе вдома, серед рідної української природи»

- *Народний музичний інструмент;*
- *Виготовлена руками Іохима з плакучої верби;*
- *Вложив в неї душу і майстерність*
- *Зачарувала юного Петруся(малюнок «Петрусь грає на сопілці»)*
- *Полонила душу Евеліни*

- *Примусила Анну Михайлівну по-іншому подивитись на виконання музичних творів(спочатку грала без почуття, а після слухання ніжної народної мелодії у виконанні Іохима ...виходили вже не тріскучі «п'єси»,а тиха пісня дзвеніла і плакала», а тоді така чуттєва гра вже сподобалась і приворожила Петра).*

Висновок:Завдяки народному інструменту Петро відчув силу і красу музики, опанував гру на ній.

2-а група «Роль піаніно в житті Петра»

«Віденське піаніно» - заморська музика».

- Класичний музичний інструмент;
- Виготовлений визначним іноземним майстром;
- Дорогий інструмент;
- Вимагає музичної освіти;
- Символ високого мистецтва.

Висновок: Завдяки опануванню гри на піаніно Петро стає відомим музикантом і чарує світ красою музичного мистецтва, відчуває себе потрібним людям. (Малюнок і короткий коментар)

Зачитується уривок(стор.364)

III. Підсумок уроку.

Цей урок навчив мене...

На сьогоднішньому уроці я зрозуміла...

Щоб стати щасливим, потрібно...(вміти дружити і бути другом, вміти по-справжньому любити, знайти собі заняття, роботу до душі, не падати у відчай навіть у найскладніших ситуаціях, цінувати життя і бути вдячним Богу за те, що у нас є).

Спасибі, Господи, за те,

Що я прокинувся сьогодні,

Що у душі зберіг святе,

За те, що діти не голодні !

За те, що кожен день несе

Велику радість:в світі жити,

Співати, мріяти, любити,

Спасибі, Господи, за все!

В. Івашенко

Домашнє завдання:1. Підготуватись до характеристики дядька Максима у повісті (виділити цитати на підтвердження думок).

2. Творче завдання: Написати твір - мініатюру «Щоб стати щасливим, потрібно...»

**Підготувала вчитель вищої категорії
Борщівської ЗОШ І-ІІІ ступенів
Дмітращук Ярослава Григорівна**

Словникова робота

Жертовне кохання – сповнене самопожертви, самовідданості, коли людина не думає про власну вигоду, а готова все віддати заради щастя коханої чи коханого.

Імпровізація - що-небудь (вірш, пісня й т. ін.), складене під час виконання без попереднього підготування;

**власне аранжування
музичного твору виконавцем.**

1. Петрик – сліпонароджене дитя.

2. Евеліна – радість батьків.

3. Перша зустріч

4. Дитяча дружба.

5. Дружба міцніє

6. Дружба переростає в кохання.

7. Випробування.

8. Вершина щастя.